

ad hű képet. (Kifakadásai és tanácsai még ma is időszerűek!) K. M. küzdelmes papi életének és költői munkásságának gondos rajza, az énekeskönyv megszűlése és méltatása teszi ki a tanulmány magvát. K. M. tevékenysége a XIX. századi egyh. népének reformálására irányul, jelentősége az előző századok törekvéseinek ismerete nélkül nem érthető meg. A szerző ezért szükségesnek tartotta a XVII. és XVIII. századi helyzetnek, a „nekilendülés“-nek és „virágzás“-nak, „az aléltság korá“-nak, vagyis az egyházi népének történetének rövid összefoglalását. Ez az összefoglalás, sajnos, nem sikerült. A benne előforduló sok tévedésnek legfőbb oka az, hogy Pálos nem válogatta meg forrásait. Babik és Bogisich tanulmányai alapos kritika nélkül ma már nem használhatók! — A dolgozatok szerzője nem muzsikos. Ez kiténik azokból a sorokból, amelyekben az énekeskönyv dallamairól, ill. zenei jelentőségéről ír vagy idéz. (50—51. lap.) Ha már megfelelő tanulmány és megbízható forrásmunkák hiányában úgysem foglalkozott behatóan a dallamokkal, jobb lett volna ezeket a részeket is kihagyni. (Még két apróságot helyesbítünk: az „Imádlak nagy Istenség“-nek b. Amade László a szerzője s K. M. legfeljebb csak átdolgozta; ugyanez áll a „Szent vagy, Uristen“ kezdetű énekre, amely már a Cantus Catholici 1703. kiadásában (448. l.) megtalálható.)

Nem számítva az említett fogyatékoságokat, a tanulmány a magyar irodalomtörténetnek s vele kapcsolatban az egyházi népének amúgyis kicsi irodalmának feltétlenül gyarapodást jelent.

Papp Géza.

**Hegyi László: Az egyházi ének kez-
teit. Az első három század egyházi
zenéje. — Budapest, 1941. — 106. l.**

Olyan korszaknak a zenéjéről írni, amelyből sem hangjegyes emlékek, sem pedig beható zeneelméleti munkák nem maradtak fenn, rendkívül nehéz feladat. Erre a feladatára vállalkozott Hegyi László: összegyűjtötte a kereszténység bölcsőkorának irodalmi utalásait az énekre, zenére s ezeknek alapján a lehetőségig hű képet rajzolt az őskeresztények egyházi zenéjéről.

Az evangéliumok és apostoli iratok, az

egyházatyák, keresztény írók és apologeták (Antiochiai Szt. Ignác, Szt. Irenaeus, Szt. Cyprianus, Hyppolitus, Gregorius Thaumaturgus, Szt. Justinus, Alexandriai Kelemen, Tertullianus, Origenes, Arnobius, Lactantius, Eusebius, Methodius, Tatianus, Theophilus), zsidó és pogány bölcselek és történetírók (Philo, Josephus Flavius, ifj. Plinius) állásfoglalása az Istent-dicséző zoltározás és himnusz-énekelés mellett, kemény ítéletei a bálványimádó és erkölcsstelen pogány zenéről, barátságos, ellenséges, közömbös nyilatkozatai, véleményei a muzsikáról s annak hatásáról, vagy sokszor csak egy-egy jelentéktelennek látszó megjegyzés, hasonlatok és leírások mint apró mozaikszemcskék egymás mellé illesztve, szemünk elé állítják az istentisztelet és magánélet zoltározó keresztényeit, a katakombák és arénák himnuszokat zengő vértanúit. A gondosan megírt tanulmány a legjelentősebb zenetörténeti munkák alapján azokra a forrásokra is rámutat, amelyekből ez a zene s az idők folyamán oly tereblyes fává növekedett gregorián ének forma- és dallamkészlete merítet. A bizonytalan és tapogatózó nekiindulás után csak a IV. században kezdett kibontakozni s vidékenként többé-kevésbé egységesé fejlődni az egyházi ének. Kelet és Nyugat — Bizánc és Róma — s mellettük a szír, örmény, kopt és etioپی egyházi zene ekkor már külön utakon jár. De az első három század keresztény lelkülete ezekbe is beoltotta az Istent énekelve imádás fölséges gondolatát.

Hegyi László dolgozata a zenetörténetnek eddig jobbára ismeretlen tájára vezet el bennünket. Ennek a terra incognitának felfedezését neki köszönhetjük. Munkája igen értékes és nagyjelentőségű az egyh. zene történetének irodalmában.

Papp Géza.

**P. Szabó Polikárp O. F. M. új mű-
vei.** Szent Mór tiszteletére két új kompozíciót írt a szolnoki szerző. Az egyik: Szent Mór himnusz, (Ágoston Julián szövegére), egyszerű, népének formában írt egyházi dal, szépen fölépített dallamvonallal. A másik nagyobb méretű szekvencia: Salutantur sancti fratres, férfikarra és orgonára. Erős, nagy kórust kíván, 7—8 felé osztott szólamokkal és kromatikus menetekkel.